

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXII. LETNIK 1922 ŠTEV. 7

Planinski spomini.

Piše duh. svetnik župnik Jakob Aljaž.

(Dalje.)

14. Smrtne nesreče na Triglavu.

a) Smrt dr. Holsta.

Dr. Holst (sodnik — Landrichter iz Berlina) je šel sam brez vodnika iz Mojstrane iz gostilne Šmerc dne 12. avg. 1891 v Triglavsko pogorje z namenom, da prenoči v Dežmanovi koči, drugi dan pa se vrne skozi Radovno na Bled. To je naznanil svoji ženi na dopisnici, kjer pravi: „Na Bledu pridem zopet med izobražene („zivilisierte“) ljudi.“ Takrat namreč v Mojstrani še ni bilo turistovskih gostiln; dobila se je k večjemu kaka suha klobasa. Zato označuje Holst na dopisnici Mojstrano kot revno planinsko gnezdo („ein elendes Alpengnest.“) — Iz Dežmanove koče pa dr. Holst ni šel na Bled, ampak je krenil naravnost navzdol proti Vratom. K temu ga je zvalila opomba v Baedekerju: „Dolina Vrata — zelo hvaležno“ („Vratatal — sehr lohnend“). Baedeker pa seveda misli: iz Mojstrane grede! V nesrečo pa je zapeljala dr. Holsta napačna markacija; precej na skali zraven Dežmanove koče je bilo namreč zapisano: „Vrata“, rdeča puščica je kazala dol. Trгоvec H. iz Ljubljane (Section Krain), lovec Rabič in Blaž Kosmač iz Mojstrane so bili, preden so položaj do konca pojasnili, markirali z rdečo barvo od Dežmanove koče proti Vratom; v sredi te nove steze, pri Pragu, pa so prenehali, ker se jim je zdela prenevarna; Blaža Kosmača sta H. in R. kar proč poslala, češ, ta nama bo doli padel.

Ravno tam se je dr. Holst ponesrečil. Pozabili so namreč izbrisati rdeča znamenja. — Vse to sem popisal v dunajskem „Vaterlandu“: „Dr. Holsta je k temu sestopu od Dežmanove koče v Vrata očitno zapeljala rdeča markacija, ki jo je Alpenverein dal izvršiti v gorenjem delu, a jo je nižje, in to baš na najnevarnejšem mestu, opustil; kajti tod ne hodijo

niti vodniki.“ „Vaterland“ je dostavil, da mu to poroča ondotni župnik Jakob Aljaž.

Ta notica je iz Vaterlanda prišla v druge avstrijske in nemške liste in je veliko prahu vzdignila! Gorje meni, če bi ne bilo res! Pa vedel sem za dejstvo iz ust lovca Rabiča, ki je na ukaz trgovca H. markiral. — Prišel je zastopnik Alpenvereina z Dunaja in je šel z vodnikom Šmercom na Triglav; in videl je, da je vse res, kar sem pravil. Ukazal je Dunajčan, da so z dotične skale odstranili navpično markacijo. Jezil se je Šmercu: „Od vseh strani nas zmerjajo.“

Holsta smo več dni iskali po Triglavu, na solnčni strani Triglavskega pogorja, po Radovni in Velem Polju, a ga nismo našli. Ko pa je prišel oče Holstove žene, bankir Lenz iz Berlina in sem ljudem oznanil, da dobi 100 gl., kdor Holsta najde, se je brž oglasil zgoraj imenovani Blaž Kosmač in je rekel: „Jaz vem, kje je.“ — Šel je skozi Vrata proti „Pragu“ in je spodaj dobil mrtvega Holsta. Vihar mu je bil truplo že do polovice s peskom zasul. V žepu je imel del iz Baedekerja in ščipalnik na tistem mestu, kjer je zapisano: Vratatal sehr lohnend.

Pokopan je bil na Dovjem 6. sept. 1891.

b) Profesor Schmidt.

Bilo je meseca julija 1895 v nedeljo popoldne, ko mi pravi mo prijatelj, dvorni svetnik Šuklje: „Pojdiva v Mojstrano.“ Šla sva in ostaneva na vrtu pri Požgancu, ker je on takrat zame na Triglavu delal. Če bi šla k Šmercu, kjer je bil prof. Schmidt, katerega sicer nisva poznala in ne zanj vedela, bi bil jaz ž njim govoril in marsikaj bi bilo drugače. V torek zvečer ob devetih pa prisopiha iz Krme k meni delavec ter pravi: „Neki turist se je ubil na tistem snegu nad Zapiško bajto pri Vernerju.“ Ustrašiva se jaz in bogoslovec Val. Jakelj, ki je bil pri meni. „Povej kako!“ Delavec odgovori: „Jaz in še en delavec, ki popravlja Kugyjevo pot na Triglavu, sva šla domov v Radovno. Oni delavec je lezel na zahodni strani ob steni, jaz sem se pa korajžno podrsnil po zmrzlem snegu na tej strani pri Vernerju. Kar vidim tam ležati turista, z nahrbtnikom, glavo je držal v špranjo pri steni. Ko ga bolj natanko ogledam, spoznam, da se je z glavo udaril ob skalo, ki je ven molela iz stene, in se ubil. Skoraj gotovo se je koj zgoraj prekucnil in z glavo naprej letel.“ „Hvala Ti, da si koj prišel povedat. Zdaj pa pojdi v Mojstrano k Šmercu in reci, naj vodniki koj zjutraj vzamejo trugo (rakev) v mrtvašnici in kar je treba, ter mrtvega turista na Dovje pripeljejo. Za plačilo bom že jaz skrbel.“

Možaki gredo zgodaj v zgornjo Krmo, jaz pa dopoldne pogledat v knjigo tujcev, kdo je vpisan. Berem: „Alojz Schmidt, prof., Komotau“

Koj sem šel na postajo brzojavit v Homutov (Češko), in sicer magistratu. Izkazalo se je potem, da sem pravega zadel. Bil je profesor na preparandiji, neoženjen, načelnik nemškega Erzgebirgs-Vereina in v mestu zelo priljubljen. Star je bil 42 let, visoke postave (2 metra).

Proti večeru ga pripeljejo na Dovje. Na rakev sem djal zelen venec in sem ga spremil na pokopališče v mrtvašnico. Njegov brat, trgovec (tudi modelir, kipar) na Dunaju, je prišel k pogrebu. Starše je imel še žive; oče direktor porcelarne v Smichowu pri Pragi, bratje in sestre so bili v dobrih službah.

Tragična smrt v planinah! Krivo je bilo, da je šel sam brez vodnika v tujem, neznanem kraju na strmo goro. Rekel je bil, da se k Šmercu vrne skozi Kot; a sešel se je z nemškimi dijaki na vrhu Triglava in se jim je dol grede pridružil do Marije Terezije koče. Tam so ga dijaki popustili in šli naravnost na Velo Polje, kjer so več dni bivali. Schmidt pa se je hotel zdaj vrniti skozi Krmo in je šel sam po slabo markirani poti zgori Vernerja do strmega snega, ki je dolg kakih 50 metrov; spodaj je Zapiška bajta. Nekateri turist ima pogum, da se opre na palico in se spelje do dna (kakor oni delavec). Schmidt bi bil bolje storil, da bi bil šel na levo okoli roba, pa tega ovinka ni vedel, ker tam ni bilo rdečih črt. Skoro gotovo je Schmidta zapeljalo tudi to, da je prej šel na solnčni strani po mehkeem snegu, kjer se stopinja v sneg vdira; ni pa pomislil, da je v senci tod zmrznjen sneg (na to bi ga bil vodnik opozoril). Brezdvomno se je pri prvi stopinji prekucnil (velik, težak mož), letel z glavo naprej, zadel ob skalo, ki je molela iz Vernerja, padel s sprednjim delom života v špranjo pri steni in tam obležal. Meseca avgusta in septembra pa tam sneg skopni in se lahko gre po kamnu. Tod in v okolici sem večkrat hodil.

To je pravi vzrok njegove smrti, pritrdil mi je izkušeni, izvrstni vodnik Urbas.¹

Prof. Schmidta smo častno pokopali in mu na grobu peli nekaj žalostink v kvartetu. Umrli je 30./7, pokopan je bil 2./8. 1895. Slučajno je bil pri meni moj prijatelj Matej Hubad, tudi učitelj — tenorist Razinger, za bas sem še privzel domačega basista, mizarja Mraka, in jaz sem pel drugi tenor. „Ginljiv, veličastni prizor“, piše njegov brat v „Erzgebirgs-Zeitung“, bili smo na pokopališču Dovje, v obličju visokega

¹ Ta spretni, pa pogumni vodnik se je pozneje (l. 1917) sam ponesrečil, ko je nesel v Kot v solnici za gamse soli, potem pa ovce iskal; na gladki steni se je izpodrnil in čez par dni umrl. — Podobno temu je pogumni lovec iz Radovljice pred sto leti za stavo nesel ob polnoči goreč škupnjek slame na vrh Triglava, baron Zois ga je opazoval z daljnogledom iz Bohinja! Lovec je stavo dobil, pozneje se je pa ravno ta lovec ponesrečil v nižavi tam, kjer ni nobene nevarnosti

Triglava, lepo slovensko petje izvežbanega kvarteta v častni spomin
mojemu ljubemu bratu, velika množica ljudi, ki je kazala srčno sočutje
ob tej žalostni smrti — vse je bilo pretresljivo in mi neizbrisno ostane
v spominu!“ — Za trud nisem nič zahteval, pa družina njegova mi je bila
zelo hvaležna. Brat mi je podaril kukalo rajnega profesorja, oče mi pošlje
fino porcelanasto posodo. Novi predsednik „Erzgebirgs-Vereina“ Jentscher
me obišče in mi naznani, da so me izvolili za častnega člana tega društva,
ter me povabi k otvoritvi in blagoslovljenju velikega spominka (stroški
12.000 gold.) v dolini pri Homutovu, kjer se je rajni profesor najraje
izprehajal. V spominku (obelisk) je njegova podoba iz bron vilita v
obliki medaljona. Ravno taka je podoba na granitnem spominku na
Dovjem, na grobu.

c) Karl Wagner.

V mrtvaški knjigi na Dovjem je zabeleženo: Karl Wagner,
neož. sin posestnika Jožefa Wagner in Hermine, rojen 20. 4. 1887
na Dunaju, uradnik pri banki Schellhammer & Schattera (Wien, Ste-
fansplatz), navadno bivališče Dunaj (Wien XIX Rodlergasse 15);
katol. v.; starost: 21 ⁴/₁₂ let; dan smrti 17. ali 18. avg. 1908, dan pokopa
27. avg. 1908. Vzrok smrti: Ponesrečil se je v severni Triglavski
steni; padel je 10 — 15 metrov visoko v Kotel v steni, kjer so ga
mrtvega našli.

Dne 17. 8. 1908 je splezal sam v Triglavsko steno, katero je
hotel do vrha preplezati, pa se je pri tem ponesrečil. Pet dni so ga
iskali domači vodniki: Urbas, Rabič, Bertoncely, Košir ml., Jož Hlebanja,
Orehovnik in Dunajčani: Zimmer in Jahn, njegova znanca, ki sta
l. 1906 prvič Triglavsko steno na dveh krajih, od spodaj do
Kugy-jeve police (Ringweg) in ledenika, preplezala. Nadalje sta ga
iskala dunajska dijaka med. Franc Rudofsky in gimn. Ludovik Sinek,
ki ga je prvi v Kotlu (4m) globoko zagledal v Triglavski steni, 150 m
visoko. Sled je že našel prejšnji večer v bližini Franc Urbas¹: turistovsko
steklenico.

¹ Franc Urbas (vodnik D. Ö. Alp. Vereina) roj. 4. 10. 1861, poroč. 11. 11. 1907,
umrl 25. 7. 1917, pokopan 27. 7., bivališče: Mojstrana št. 96. oženjen gostač, žagar,
star 55 ⁹/₁₂ let, umrl vsled padca v gori v Kotu, ko je gamsom soli nesel (v Črni gori
proti Mlinarici) in potem iskal o v a c; šel je po strmi gladki poti proti Kotu, pa mu je
spodrsnilo, se je vjel na steni, drugi dan se je priplazil do dna, kjer ga je našla še
živega lovčeva mati Rabič (Pavelkica), ko je jagode brala. Spravili so ga domov in je
še šale zbijał, zjutraj pa na enkrat pade v nezavest, bil je v sv. olje djan in je umrl.
Bil je eden najboljših vodnikov. — Pa ko je našel Wagnerjevo steklenico, ga je smrt
tako prestrašila, da je zbežal domov . . .

č) Wilhelm Lass,

mestni učitelj na Dunaju, samski, katol., stanujoč v XIX. okraju (Döbling), Heiligenstädterstrasse No. 157., zakonski sin učitelja Antona Lass in Terezije, roj. Kuttner, umrl 20. julija 1909, star 31 let (rojen 27. 3. 1878), pokopan na Dovjem 26. julija 1909.

Mrtvega so našli v severni Trigl. steni. Tam je padel 25 metrov globoko in je obvisel na vrvi. Po večdnem nevarnem trudu so ga peteri dunajski turisti in deset domačinov spravili kvišku na ledenik in skozi Kot na Dovje. — Živel je še po padcu (viseč na vrvi) okoli 2 uri in je govoril s tovarišem Karlom Plaichinger. Povedal mi je Plaichinger, da je klical Lass na drugi strani skale nad prepadom, ko se nista videla: „Soll ich das Seil abschneiden? Ich leide grosse Schmerzen“. Plaichinger je pa odgovoril: „Nein, Selbstmord nicht begehen! Ich bringe Hilfe“, ter je obupno čez najstrmejške skale na kvišku splezal — Skoraj nemogoče je bilo priti do Lassa. Naši vodniki so silili vodnika Janeza Koširja, rekoč: „No, ti si že preplezal Trigl. steno, pojdi doli po Lassa“. Pa ko je Košir nekoliko plezal navzdol in je videl, nad kakim groznim prepadom visi Lass, se prestraši in beži domù v Mojstrano ter noče več nazaj iti. — Dunajskim pogumnim turistom sem potem rekel po pogrebu „Častitam Vam!“ Ta črni prepad in stena se tudi vidi iz Vrat! Jaz ga tujcem pokažem.

d) Jožef Rentmeister.

Infanterist, St. Pölten, 23 let star, umrl 28. oktobra 1915, pokopan na Dovjem 30. oktobra, stanoval v Mojstrani 58. Ponesrečil se je pri vojaški vaji v Vratih v Črni gori (nasproti Peričnika) in je bil takoj mrtev.

e) Janez Žvan,

neoženjen drvar, Mojstrana št. 31 (Radovna), star 69 let, se je ponesrečil v Krmi pri trganju planik, bil je v sv. olje djan, čez $\frac{1}{2}$ dne umrl 17. julija 1916, pokopan 20. julija. — Značilno: star 69 let, pa gre za kratek čas planike trgat v Rjavino! — Rojen je bil na Bledu (Koritno).

(Dalje prih.)

Šaleška pokrajina.

Spisal J. Sernec, bivši načelnik Šaleške podružnice SPD v Šoštanju¹.

Na ustanovnem občnem zboru dne 5. marca 1904 v Šoštanju se je v sporazumu z delom preobloženo Savinjsko podružnico SPD določil okoliš, ki se naj od poslednje izloči, osamosvoji in sprejme v delokrog nanovo osnovane Šaleške podružnice.²

Pri tej ustanovitvi je kumoval dalekovidni in velezaslužni planinec Fran Kocbek, načelnik Savinjske podružnice SPD, ki je v jednatih črtah orisal pravec delovanja nove sestrške podružnice. — Nova podružnica je nato, sledeč tem navodilom, v nji odkazanem, razmeroma širokem okolišu pridno pripravljala tla planinskemu delu, dokler se ni kmalu po prevratu, dne 5 jun. 1919, z ustanovitvijo Mislinjske podružnice SPD v Slovenjgradcu skrčil okoliš Šaleške podružnice na sodni okraj Šoštanj in na njemu najbližje pokrajine. Na tem precej zmanjšanem, a z naravnimi krasotami bogato obdarjenem ozemlju se je potem lahko začelo intenzivno delovanje.

Ta košček slovenske zemlje diči pet prav lepih in v gotovem oziru celo znamenitih razglednih točk: 1. Gora Uršula (1696 m), z moderno zidano, od nemškega planinskega društva prevzeto planinsko kočo, 2. Sv. Križ pri Belih Vodah (1044 m) s cerkveno gostilno, 3. Smrekovec (1570 m), 4. Gora Oljka (734 m) s cerkveno gostilno, in 5. Kozjak (vrh Špik 1107 m) s cerkveno gostilno, ki nimajo samo od različnih strani po več dobro zaznamovanih pešpotov, temveč večinoma (razen edinega Smrekovca) tudi dovozne ceste za tamošnje božje poti.

Z Gore Uršule (sestavina: apnenec in dolomit) vidiš proti severni strani Golovec, ter najvzhodnejši konec Karavank, Sinjo (Svinško) planino, del Tur, Podjunsko dolino, Celovec; proti zapadu od ostalih Karavank — Peco, Obir, Košuto, na jugu Savinjske planine s prekrasno Savinjsko dolino ter na vzhodu Konjiško goro in Pohorje.

Na vrhu Gore Uršule stoji po načrtu ljubljanskega škofa Tomaža Hrena v letu 1570 in sledečih sezidana cerkev, koje glavni oltar je postavljen v čast Sv. Uršule, obdane po njenih 11.000 družicah

Če v planinskem vsemiru občuduješ z vrha daleč na okolu vidne gorske orjake in mične dolinice, te naenkrat preseneti z bližnjega zvonika mogočen glas (30 starih stotov težkega, leta 1701 v Ljubljani vlittega) zvona, ki z dvema drugima lepo ubran v glasovih g, c e, veličastno odmeva po planinskem svetu (glej Glasnik najsv. src. iz l. 1917).

¹ V letih 1921 in 1922 po 92 članov.

² Ime ima svoj izvor od blizu Velenja ležeče razvaline gradu Schalleck, baje od naziva tamošnje pokrajine Zalesje.

Vsakovrstna okrepčila najdeš v l. 1912 po nemškem planinskem društvu postavljeni, zelo prostrani in udobno opremljeni planinski koči, ki je bila pomladi 1919 ob času naše koroške nezgode sicer oropana, a jo je pozneje Mislinjska podružnica v Slovenjgradcu zopet popravila in jo oskrbuje stalno tja do pozne jeseni.

V slučaju njene prenapolnjenosti dobiš zavetje v cerkveni hiši, ki razpolaga tudi z več prenočišči.

Najpripravnejša pot na Goro Uršulo je dobro zaznamovana iz Slovenjgradca skozi Stari Trg mimo Sel (4 h). Na tej poti se kaže križ, ki baje stoji na onem mestu, kjer je svoj čas na begu pred pogani molila sv. Uršula. Druga daljša, nad polovično vozna pot vodi iz Slovenjgradca čez Suhi dol mimo Plešivčnika (4 in $\frac{1}{2}$ h).

Nadalje se pride na vrh po zložnih in po Mežiški podružnici SPD v Prevaljah (ustanovljeni 18. jan. 1920) nanovo zaznamovanih potih iz Guštanja in iz Prevalj (preko Dobje vasi). Za obe rabiš dobre 4 ure. Strma je pot iz Črne 4 h. Zložna in dobro zaznamovana ali nekoliko dolga (5 in $\frac{1}{2}$ h) je pot iz Šoštanja skozi Zavodno, Sv. Vid, mimo Šisernika; zaradi tega pa je ta pot mnogo bolj priporočljiva za sestop, posebno ker iz Zavodne lahko kreneš namesto naravnost v Šoštanj — po s kažipotnimi tablam opremljeni in markirani pešpoti najprej v kopališče Topolščico (iz Zavodne 1 h), kjer se v naravno topli vodi (30°C v basenu) skoplješ, v restavrantu okrepčaš in potem lahko prideš po senčni cesti (4 $\frac{1}{2}$ km v slabi uri) v Šoštanj, od koder odhaja vlak v Celje ob 17 $\frac{1}{2}$ h, tako da imaš od tamkaj še tisti večer ugodne zveze na sever in jug.

O Topolščici, katero veže s Šoštanjem tudi še zaznamovana pešpot, lahko pri tej priliki še priomnimo, da leži v gorskem kotlu ob vznožju vulkaničnega hriba Lom, ki vsebuje v svojih votlinah celo jezero. Kopališče Topolščica (sedaj državna last, preosnovana kot zdravilišče za bolnike na pljučih) je vse obdano po smrekovih hostah. Njegov močni zdravilni vrelec so že Rimljani uporabljali, kar se posname iz kakovosti starega oboda, ki je poprej obdajal vrelec (Glej Warmbad u Sommerfrische Topolschitz, Leykam Graz). Ljubljanskemu škofu Tomažu Hrenu so t mošnje kopeli (leta 1617) pregnale njegovo bolezen (kamen). Dolgo let so bili lastniki kopališča kmetje Topličniki. Leta 1829 se je vrelec nanovo obzidal ter se je napravil dostopnim za širše občinstvo, ki najde tam lek pred živčnimi boleznimi, boleznimi v želodcu, specijelno ženskimi boleznimi, nadalje pred protinom, reumo itd.

Kot izhodišče za dovoz v Topolščico pa služi njej najbližja postaja, t. j. Šoštanj.

O Soštanju (368 m) z njegovo razvalino t. zv. Pustega gradu, ki lično pogleduje izza smrečja nad mestom, imamo stara zgodovinska sporočila. Po njih sta bila lastnika njegovega gradu Eberhardt in Herman iz Šoštanja, od katerih so ga dobili v last grofi Heumburg, ki so ga prodali leta 1318 lavantinskemu škofu Dietrichu Wolsauer. Po tem ga je podedoval Friderik pl. Sauneck in od njega je prišel potom žnitev v last Celjskih grofov. L. 1475 so grad razdejali Turki.

Sedaj je moderno mestece z bogato industrijo (s tovarnami za usnje, lim, lesne izdelke, slaščice itd.) in vsled svoje ugodne lege naravno središče bodisi za lične izprehode kakor tudi za lahke planinske ture, katere najdeš vse zarisane na razglednih deskah ne kolodvorih v Šoštanju, Velenju in Šmartnem ob Paki in ki so tudi v naravi zadostno opremljene s kažipotnimi tablam in markacijami.

Najlepši izleti iz Šoštanja so brez dvoma oni v smeri proti skupini precej strmega gorovja, ki izpolnjuje svet med Savinjskimi planinami in Pohorjem. Do njega prihajaš po romantični soteski Florijanskem grabnu mimo cerkve Sv. Florijana in bivše razvaline gradu „Katzenstein“, kojega lastniki „Kacijanarji“ so igrali veliko vlogo v svoječasnih bojih zoper Turke in v zgodovini rodbin Zrinski.¹ Grad Katzenstein je razdejal leta 1439 vojskovodja Celjskih grofov Čeh Vitovec v ta namen, da ne bi prišel v roke Habsburžana Friderika.

Od tamkaj naprej vodi pot do gostiln „Pri Mostnarju“, in potem „Pri Grebenšku“ (od Šoštanja 1 $\frac{1}{4}$ h), od koder se odcepi zaznamovana pot do zdravilišča Topolščica 1 h. Od Grebenška pa prideš tudi gredoč poleg Hudega potoka do pravljicne votline „Zijavka“ (10 min), od Šoštanja 1 $\frac{1}{2}$ h. V to precej obširno votlino prihajaš povsem vzravnano skozi primerno (2 m) široki vhod; votlina se navzgor zoži proti 6 m visokemu skalnatemu oboku kakor stožec in vodi iz gornjega dela ozki predor v še nepreiskane večje prostore. Zijavko krasi več kapnikov ter najdeš v nji tudi debeli ženski „Babi“ podobno kamenito stvaritev. Ves prostor v špilji si je narodova domišljija izobrazila kot kuhinjo, v kateri so svoj čas gospodarile divje zalžene, ki so delale s svojimi nepoklicanimi obiski preglavice marsikateri v bližini bivajoči zakonski dvojici.

Tako veli pravljica, da je pogosto pohajala taka divja žena iz Zijavke v bližnji Razpodovnikov mlin. Kot pripraven čas za svoje posete si je izbrala jutro, baš tedaj, ko je hodila Razpodovnikova gospodinja v hlev opravljat živino, a se je mladi gospodar sam še mudil v sobi. Tedaj se je tam nepričakovano pojavila zalžena, ga je s svojo lepoto premamila, da je pozabil na zakonsko zvestobo. Tekom tega razmerja mu je zalžena z nasveti pomagala pri gospodarstvu. Ob bobovi setvi

¹ Glej: Dr. Gruden, Zgodovina slovenskega naroda, str. 561.

je bil baje gospodarju vsled hudo razsajajočih viharjev običajno uhajal ves bob preko njive do gozdnega roba ter mu zaradi tega nikoli ni obrodil. Tisti čas pa mu je naklonjena zal-žena s klici, „Sej bob, sej bob!“ nasvetovala pravi čas setve, ki se je nato izvršila popolnoma v redu. Dobri setvi je potem tudi sledila obila žetev.

Obris Šaleške pokrajine.

To prijazno razmerje med zal-ženo in Razpodovnikom je trajalo delj časa. Neko jutro pa se je bila Razpodovnikova žena predčasno vrnila v sobo. Tedaj zagleda moža spečega v postelji; izpod odeje pa so viseli dolgi prameni las, v katerih je koj spoznala bujne lase divje žene.

Ne da bi ju zbudila, — je poljubila lase tuje žene ter odhitela ven. Ko se je kmalu nato zal-žena predramila, se je prestrašeno vzrav-nala, rekoč gospodarju: „Nikoli več ne smem pod tvojo streho, ker me je v spanju piknila kača“. Po teh besedah je urno zbežala iz hiše in od tedaj se ni prikazala nikoli več. — —

Od Grebenškega naprej te tudi pelje pot preko prelaza „Kramarca“ (1095 m, od Šoštanja 3 h), kjer so ob tamošnji bivši štajersko-koroški meji spomladi 1919 čuvali naši legijonarji slovensko posest pred Volks-wehr, v Črno (od Šoštanja preko Kramarce 5 h).

Na poti od Grebenškega v smeri proti Črnemu pri p. d. Razpo-dovnikovem mlinu kaže planinska tabla pot na levo v kreber, po kateri prideš na vrh Sv. Križa pri Belih Vodah preko Punčkovega vrha.

(Konec prih.)

Naš alpinizam.

Dr. Ivan Krajač, predsednik HPD.

(Dalje)

radu upotrebe se i jednoobrazne metode. Slovensko, hrvatsko i srpsko dakle planinarsko društvo imaju osnovati Savez, kao višju organizaciju, u kojoj će samostalna područna društva biti reprezentovana prema svojoj jakosti, a koja će višja organizacija sporazumom rukovoditi jedinstvo planinarskih ciljeva, paralelan rad, te stvoriti u nas jednoobraznost i istovjetnost metoda i postupka. Težište dakle polažemo na razvoj, sadržaj i zajednički rad v zajedničkom cilju, ne na praznu etiketu bez sadržaja.

Na istoj planinarskoj anketu u Ljubljani od 15. V. 1921. usvojena je nadalje naša formulacija, koja ima služiti temeljem organizacije slaven-skog alpinizma tj., da međuslavenski planinarski organ, tzv. Slaven-ski Planinarski Savjet (ili česki: „Slovanska Turistička Rada“) bude fakultativni posredujući organ između područnih slavenskih planinarskih organizacija sa savjetujućim i inicijatornim radom, a cilj mu je da na osnovu reciprociteta slovenskih planinar. društva pogoduje jednoobrazni premišljani razvoj slavenske alpinistike u njenim ciljevima, radu i me-

todama. I da HPD. nije drugo uradilo, nego razvitak kulturnog djelovanja alpinizma u nas pomoglo staviti na jedino zdravi i prirodni induktivni empirijski put, i dalo mu pod noge čvrsto tlo realnosti, ono bi se time potpuno odužilo plemenitim intencijama i kulturnoj tradiciji svojih utemeljitelja.

Medjutim i unutarnji naš rad pokazuje odlični procvat, do sada samo i jedno iz vlastitih sila i vlastite unutarnje snage. Naše društvo broji danas preko 3000 članova u više podružnica. Među inim zaslugom intenzivnog dugotrajnog rada gdn. Dra. I. Gojtana imamo u svom krilu jednu od brojno najjačih podružnica u čitavom Slavenstvu izuzevši glavne gradove, a to je podružnica u Gospiću. Započeli smo i nastaviti ćemo sa izdavanjem planinarskih vodiča i opisa, a imamo u vidu planinarske udžbenike. Imamo do danas tri planinarske kolibe i to: planinarska kuća na Sljemenu kod Zagreba, koju kanimo ove godine znatno proširiti; zatim kolibe, na Senjskom Bilu ispod Jadičeve plani i u Prekrižju pod Jastrebarskom Plešivicom i Samoborskim Oštrcom. Neposredni nam je cilj daljnje-već godinama započeto-otvorenje Velebita i u tu svrhu gradnja dvaju velikih koliba: jedne u Sjevernom Velebitu na Zavižanskoj Kosi, a jedne u Južnom Velebitu na Višočici. Tu već duže vremena očekujemo susretljivost drž. vlasti radi gradilišta i drvene gradje. Predradnje su u toliko napredovale, da ćemo tijekom ove godine imati dakako barem jedno ili dva skloništa na Sjevernom Velebitu, jedno između Risnjaka i hrv. Snježnjaka, i vjerojatno barem jedno u južnom Velebitu, a daljnji rad pripremamo.

Imamo se jošte u znatnoj mjeri boriti sa barbarstvom. Primjerice nam je divljačka ruka u blizini Zagreba, na Japetiću djelomice razorila nove markacije. Porušena nam je piramida na Oštrcu kraj Gospića, a djelomice razorena željezna piramida na jastrebarskoj Plješivici. Po uzoru alpskog muzeja u Münchenu i naša planinarska izložba ima da predloži ukupni odnos čovjeka i civilizacije prema planini i njenom ukupnom životu. U nas takova izložba mora da nosi na prvom mjestu biljeg naših vlastitih planina i stepena razvoja našeg planinarstva. Saradnjom naših učenjaka i specijalista uspjelo nam je prikazati, sve u prirodnim eksemplarima, specifičnu faunu, floru i geološki sastav naših, napose hrv. planina; zatim grafički pregled vrhunaca naše države, vidike sa vrhova, kartografiju, reliefe, napose golemi relief hrv. Primorja, diagrame atmosferskih odnosa Sljemena, etnografski planinarski materijal in tako dalje.

Prikazujemo pregledno i sistematski čitavu hrv. planinarsku bibliografiju kroz 48 godina rada: prikazujemo razvoj SPD., HPD. i K.čs T. itd.; opremu, fotografske aparate; slike iz švicarskih alpa itd.

Prikazujemo hvala saradnji Slovenaca, planinara iz Bosne i Hercegovine i radećih Dra. Simonovića te ostalih Srba odlični fotografski materijal naših planina, napose veliki onih u Sloveniji, zatim banskoj Hrvatskoj pa Bosni i nešto Srbije, kako i u kolikoj mjeri još nigdje nije bio prikazan.

Duga kosa Velebita je ovdje prvi put fotografski cijela prikazana. Ove fotografije, te fotografije društva planinara iz Bosne i Dra. Simonovića sa hercegovačkih planina reprezentiraju upravo novu stranicu u našoj, a po tome i u svjetskoj alpinistici, jer su to prve svjesne alpinističke spoznaje ovih krajeva. One znače upravo daljnje napredovanje alpinizma kao kulturnog djelovanja prema jugu, i prema srcu balkanskog poluostrva. Time nam je uspjelo prikazati napose fotografske primarne rezultate novog i zadnjeg razvitka domaćeg alpinizma, po gotovo napore hrv. planinara posljednjeg decenija na Velebitu. Tako smo otvorili zadnju ispisanu stranicu našeg alpinizma te sabrali i pružili pregled materijala, kojega će sada valjati konačno obraditi. Time smo dali podlogu, metodu i poticaj za planinarsko otvorenje daljnjih hrv. i srpskih planina (jer su slovenske već otvorene). Ovim svojim djelom tj. izložbom pokušavamo da popularizujemo alpinizam u našoj državi napose u njenom srpskom dijelu gdje je do sada manje poznat; istodobno da kao najstarije planinarsko društvo na Balkanu otvorimo jedan trajni novi kulturni monumenat za Slovenski Balkan, tj. da postavimo temelje za jedan alpinski muzej u Zagrebu. Vjerujemo, da tako radeći sadržajno i stvarno na podignuću kulturnog razvoja bez sile i bez i najmanje namisli kulturnog osvajanja radimo jednim pravim putem za našu nacionalnu kulturu, jer time iz avno podupiremo slobodni razvoj svih kulturnih energija koje dremaju u našoj državi. (Konec prih.)

Navodila za markiranje potov.

Splošni predpisi. Markacija daje turistu sigurnost, da bo po izbrani poti dospel na gotov cilj. Vsak znak ga utrjuje v zavesti, da je na pravi poti. Zato mora biti vsaka markacija lahko in dobro vidna, včasih bolj gosta, včasih bolj redka. Na dobro izhojeni poti, n. pr. cesti, kolovozu, so znamenja lahko bolj redka; tu so markacije le pomirovalne. Izdatno je treba markirati pri vsakem razpotju; tam je treba na pravi poti naslikati najmanj tri znake, tako da se iz razpotja nedvomno vidi.

Znaki so najbolje okrogli, njih velikost se ravna po razdalji. Če je razdalje le 10—20 korakov, so lahko mali, nekako 2 prsta v premeru, na daljavo 50 korakov 3 prste, na 100 korakov 4 prste v premeru. Na velike distance (200, 300, 500 ali več

korakov ali metrov) nujno priporočam pri ugodni situaciji znake tako velike ko klobuk; v strminah in na sedlih, kjer je več zarez, naj se naredi še posebno veliko znamenje, tako da turist že od daleč vidi, kje bode zlezal črez ali kje je vstop v strmo goro ali steno. V teh slučajih naj se ne štedi z barvo; vmes so lahko znamenja prav mala, ker turist ima že gotovo smer, kamor mora priti. Velika znamenja na velike distance — to je zelo važna markacija.

Barva. Barva zu markacije naj bode italijansko-rdeča. Minij naj se popolnoma opusti, ker v nekaj letih obledi, italj. rdeča pa je naravna zemeljska barva, sicer bolj temna od minija, a trajna. Vsa pota so se doslej markirala z minijem, a starejše markacije so dandanes tako obledele, da jih skoraj ni več videti in da bo treba v kratkem času vsa pota zopet nanovo markirati. Mari pa naj vsa ta nebrojna pota vsakih 5–10 let nanovo markiramo? To stane danes mnogo truda, časa in denarja! Zato proč z minijem.

Skozi gozd in na temnem kamenju se priporoča bela barva; ta ostane vedno bela. Markacije naj bodo okrogle; najprvo z belo barvo v sredi in okrog rdeče. Bel znotranji krog naj bode v dolinah, posebno v gozdu večji in v apnenskih gorah manjši. Markira naj se posebej tja in posebej nazaj ista pot. Nazaj se morajo druge točke izbrati ko tja. Nazaj grede se ne vidijo znamenja, katere ste naredili tja grede; to sta dve markaciji na isti poti. Zato je popolnoma zavržeti način, ki je bil dosedaj v navadi: da se je drevo namazalo skoraj krog in krog. Potrebno je le na oni strani, katera je vidna, če se turist približuje drevesu, in ne tudi ona, ki jo vidiš, če stopiš tik drevesa na poti: ta barva je izgubljena! Markirajo naj se bolj mlada drevesa, ta bodo dalje stala nego stara. Če je skorja drevesa hrgava, naj se stara koža prej ostrga. Zato je treba imeti tudi kak star nož ali kaj sličnega s seboj. Na skale naj se markira tako, da sneg, ki pade, ne zakrije markacije. — Če je le mogoče naj se z malim čopičem lepo napiše na skalo, kam pelje ta pot.

Barva bodi gosto tekoča ko med. Čopič bodi majhen, ne širši ko je kazalec na roki. Barve se vzame le toliko na čopič, da se ne cedi od njega; v sredi se naj začne in razmaže proti vnanji strani z belo barvo. Zatem se zunanji krog z rdečo naredi. Potrebna sta toraj dva čopiča, manjši za belo in večji za rdečo barvo. Pravtako dve posodici, ena za belo in ena za rdečo, iz kovine, da se ne ubije, na primer konzervna škatljica v velikosti navadnega kozareca. Ta posodica naj ima tudi držaj iz žice, tako da se ne giblje, trdo navzgor, da se obe posodici v eni roki nosita. V nahrbtniku imej še barve v prašku in malo steklenico od $\frac{1}{2}$ l vsebine firneža. Po končanem delu naj se na ostalo barvo doma vode nalije, da se barva ne usuši. Tudi čopič pod vodo pusti, ali pa ga z milom in vodo umij, kar je še boljše. Kdor hoče kako novo pot markirati, jo mora kajpada tudi dobro poznati.

Napisne table. Te naj ne bodo prevelike. Navadno zadostujejo 35 cm dolge in 20 cm široke. So pa tudi lahko še manjše, da se na nje le cilj zadostno in razločno napiše. Ko vidi pasant tablico, gre na razdaljo par korakov k njej in jo čita; čemu toraj tiste velike deske? Nekaj takih tablic spraviš v nahrbtnik. Čim večja pa je tabla, tem večjo moč ima vihar do nje, tem lažje jo podere. Deska bodi iz mehkega lesa in ne predebela; zadaj imej 2 zagvozdi vdeleni. Vsaka teh zagvozdi se samo z enim žebliem na zgornji strani pribije. Zgoraj dobi tablica malo, naprej molečo strešico. Taka tablica se samo enkrat z oljnato barvo namaže, kakor markacije. Za napis bodi bela barva, z lanenim oljem, zmešana z cinkovo belo, v katero se par kapljice sikativa pridene, da se laglje posuši. Napiše naj se samo ime dotične gore. Pod napisom se potegne bela črta, na katero se šele pri postavitvi naslika ostrina puščice, če ni že prej določena lega tablice. Napis je najlepši, ako se nariše s prosto roko v pokončnih črtah,

z eno potezo, Posebno trajen je ta napis, če se vzame za slikanje črk laneno olje in gosta barva; poznal sem tako napisno tablo, znabiti že 30 let staro, a črke so bile cele na njej. Ne samo to! Les med črkami je bil od solnca in dežja tako izjedjen, da so črke že vzbuknjene na njej čepele, a bile so trde ko kamen.

Dobro je označiti na deski tudi čas hoje, in sicer, kakor ga potrebuje zmeren turist. Če je n. pr. tura dolga 4 ure, naj se napiše $4\frac{1}{2}$; če traja 7 ur, naj se napiše 8 ur; to pa zato, ker se navadno ne hodi cele 4 ure ali vseh 7 ur kar v eni sapi, ampak se prav gotovo turist za pol ure ali dvakrat za pol ure ustavi in kaj pojé. Saj se načelno priporoča, da se turist vsaki 2 uri oddahne in kaj malega pojé.

Spodaj na desnem robu tablice bodi znak SPD.

Drog, na katerega se tablica pripije, zadostuje $2\frac{1}{2}$ m nad zemljo in pol metra v zemlji.

Če se bodo ti moji nasveti, plod večletnih izkušenj, vpoštevali, bomo dosedanja naša pota zopet v red spravili, a nova zgledno zaznamovali.

Alojz Knafelc
za markacijski odsek SPD

Obzor.

Turistika v okolici Maribora. Ljubljanska okolica je na glasu, da nudi turistom začetnikom najprimernejših izletov, ki pa so prikladni tudi pravim planincem, ako si poželee krajših izletov, kadar jim za višje ture nedostaja časa ali prilike. Vendar baš Ljubljančani ne morejo prehvaliti krasne okolice v zaledju Maribora: mali griči — Slovenske Gorice, tesno zvezane z mestom, na jugovzhodni strani široka odprtina Dravskega polja, na severozapadu pa izožena romantična Gornodravska dolina. Ti ljubki, mehko oblikovani grički, zvezani po ljubkih dolinah — tik ob mestu — obloženi z vinsko trto, sadnim in gozdnim drevjem, prehajajoč v širno ravan, presekano z globoko strugo mogočne Drave z zelenotemnim ozadjem obsežnega Pohorja in svetlejšega pestrejšega Kozjaka — to je okolica Maribora, ljubka, romantična. Vsa't jo vzljubi, kdor jo pozna, in jo ljubi bolj in bolj. In vendar je v Mariboru dobršen odstotek Jugoslovanov, ki ne poznajo te prelepe okolice drugače in dalje nego iz slučajnih obiskov vinotočev podvejico. Izvzeta je „Nemška Kalvarija“ — dober korak daleč od mestnega parka — in Piramida (prvotna zibelka „Marchburg“) nad Tremi ribniki. Malce oddaljeni Meljski hrib izza kolodvora — s svojim divnim razgledom po Dravski dolini, po Slovenskih Goricah Pohorju, Kozjaku, na Boč, na avstrijsko obmejno gorovje in s svojo skalovito strmino, propadajočo v ostri lok Drave, — ta najlepša razgledna točka bližnje mariborske okolice je Slovencem znana komaj po imenu. Kar sram me je priznati, da Meljski hrib tudi jaz poznam bližje še le od letos, čeprav sem že 5 let v Mariboru in sem v njegovem vzhodju že tolikrat prehodil pot proti Sv. Petru pod rušечim se meljem.

Kaj pa mariborski planinci? Ali se zanimajo za najbližjo okolico? Hudi jeziki jim očitajo, da jim je Pohorje — Ruška koča, v zadnjem času tudi Mariborska koča, manj že Klopni vrh, še manj nadaljni vrhovi Pohorja — začetek in konec vsega njihovega planinstva. Še hušji jeziki pravijo, da turistov ne vleče do omenjenih koč gorska narava sama, ampak v največji meri obilna in dobra kapljica, ki se v tej naravi dobi. Jeziki so pač jeziki! Vsekako je dejstvo, da srečamo te planince tudi na Kozjaku (Sv. Duh), več jih privabi k sebi bližnji Sv. Urban, patron vinogradnikov, ako ne ostanejo rajši spodaj v Kamnici. Slikovite gorice, med njimi prijazne doline, proti državni meji v najdivnejšem okraju (Št. Ilj, Sv. Kungota) obmejnega ozemlja, celo pa obsežno gričevje proti vzhodu ob levem bregu Drave (Sv. Peter - Vurbek) so za večino

mariborskih slovenskih izletnikov terra incognita. Njih glavni tok se obrača v nedeljah na nasprotno stran, v Limbuš: tam je glasoviti pekrčan doma.

Ako pa hočemo zbuditi smisel za turizmo v ožjem pomenu, je treba začeti vzgajati od zdolaj navzgor. Treba je najprej bližnjo okolico mesta premarkirati, jo predočiti z opisi, slikami in z društvenimi izleti. Treba se je na to ozirati, da vsi ne morejo in ker niso trenirani, tudi ne marajo na višje ture, ki so danes marsikateremu vnetemu planincu tudi predrage. Spominjam se, koliko pravih turistov smo pred skoro 30 leti vzgajali v Ljubljani ravno najprej z izleti na bližnje hribe in hribočke. Ko sem prišel pred 5 leti v Maribor, sem našel na kolodvorih in javnih trgih orientacije za izlete; mi smo te tablice sicer odstranili, a nadomestili jih še danes nismo. Da je bilo Nemcem mnogo tudi za bližnjo okolico, to izpovedujejo že stari opisi, pešhoja do minute preračunjena. Tuji in naši gosti, dospelvi na mariborski kolodvor, ne najdejo orientacijske deske, ne slik iz prelepe okolice. Vrgli smo se preveč enostransko in vsi samo na eno točko, ki ostane za marsikoga nedosežna, na Pohorje in še dalje. Dolžnost slovenskih planincev in izletnikov je tudi, da zanašajo iz mesta ven med narod ob državni meji ideje slovenstva in jugoslovanstva. Saj srečavamo v okolici Maribora med malo narodno zavednim ljudstvom skoro samo nemške izletnike. Ob takih izletih stopajmo med narod! Prej ko spoznamo daljavo in višavo, potrudimo se toraj spoznavati bližino in nižino!

Franjo Pirc.

„Planinski šaljivec.“ — Da izpolnimo obljubo izrečeno na str. 14 tega letnika, omenimo z enim stavkom ta šaljivi list, ki je izšel — le enkrat in zadnjikrat — o planinskem plesu Mariborske podružnice dne 2. febr., s šaljivo vsebino, namenjeno in primerno le za eno, a planinskoplesno noč, prav umljiv le poznavatelju krajevnih razmer. — Upajmo, da se povrnejo časi, ko bo prigodnostne spise mogoče izdajati tudi o resnih prilikah; tedaj so še bolj potrebni.

Otvoritev planinske koče na Klopnem vrhu (1335 m) na Pohorju. — Ob priliki propagandnega planinskega izleta kluba „Skale“ iz Ljubljane na Pohorje je Mariborska podružnica SPD. otvorila na binkoštni ponedeljek, 5. junija 1922, novo planinsko zavetišče v prijaznem gorskem zakotju Klopnega vrha, kakih 10 minut od velike gozdarske hiše Falske grajščine.

Ljubljanski planinci Skalaši (okrog 50 po številu) so prišli od Mariborske in Ruške koče ob 11. uri dopoldna do nove koče. Tu je pozdravil tačasni društveni gospodar koče, ravnatelj Jaka Zupančič,¹ Ljubljancane in vse druge planince goste, ki so prihili ta dan iz bližnje okolice, od Št. Lovrenca in od Maribora (skupaj okrog 150 oseb) in je povdarjal, da bo ta koča kljub skromnim prostorom prav dobro služila svojemu namenu; kajti s tem zavetiščem je zelo olajšan dostop v srednji in zahodni del Pohorja. Od te koče se bo takorekoč nanovo odkrila in poživila zanimiva pot po gozdnatih planjavah s Klopnega vrha čez Brv, na Peske in na Komisijsko sedlo in od tod na jug čez Rogljo (1517 m) na Konjice ali Vitanje, na sever pa po Planinki (1529 m) ob Št. Lovrenskih jezerih na Ribniško sedlo (1229 m) in navzgor na Ribniško jezero in potem po travnatih goličavah čez Mali in Veliki Črni vrh (1543 m) na Veliko Kopo (1542 m). —

Koča na Klopnem vrhu je last Falske grajščine in je bila prej gozdarska koča. Mariborska podružnica je vzela kočo v najem in jo je temeljito popravila in opremila z novim pohištvo. Potrebni les je dal lastnik grof Zabeo zastonj na razpolago.

Koča ima zidan podstavek z obširno kletjo, vse drugo je leseno. Iz veže pri

¹ Njemu gre glavna zasluga za preudarno preureditev in dobro opremo koče ter za vso otvoritveno pripravo in izvršitev. Uredništvo.

vhodu se pride na desno v veliko spalnico s petimi posteljami in od tod v drugo sobo s tremi posteljami. Obe sobi segreva pozimi velika lončena peč. Iz veže se pride naravnost v prostorno kuhinjo, ki ima dobro urejen štedilnik in vso potrebno kuhinjsko opremo. Iz kuhinje se pride na levo v malo sobico z dvema posteljama. Iz veže na levo vodijo stopnice v klet in druge na podstrešje, kjer je skupno ležišče za 10 oseb in nad njim pod slemenom še drugo, kjer tudi najmanj 10 oseb prenoči. Prvi dan je prenočilo v koči 30 oseb, drugi dan 4, tretji dan zopet 30 (bili so mariborski realci)

Koča za sedaj ne bo oskrbljena z živežem, pač pa izvršuje v bližnji gozdarski hiši gospa soproga gozdarja Dolinška gostilniško obrt v imenu Ruške podružnice SPD., tudi pozimi, kar je jako prilično za zimski šport po Pohorju, zlasti ker sta tudi Ruška in Mariborska koča pozimi oskrbovani. —

Po pozdravnih govorih zastopnikov Mariborske podružnice in kluba Skala se je razvila na tratici pred kočo pristrčna planinska zabava. Moznarji so pokali, domača godba na lok (pod vodstvom g. Štefana K.) je muzicirala, mladina se je sukala pred kočo in je potegala tudi starine v svoj vrtež. Med tem pa so v kuhinji imele kuharice polno dela, da so o pravem času razdelile okrepčila v obliki prigrizkov in prilivkov. Zunaj pri ognju pa so se gnetli radovedneži: tam so veščaki pekli janca.

Proti četrti uri so odšli Ljubljanci v Falo, da si med potjo ogledajo elektrarno, tudi Mariborčani so se začeli razhajati.

Najlažji dostop na Klopni vrh je s postaje Fala ob Dravi na levo mimo grajščine (na levi) in gostilne Pri Zmaju (na desni) na vrh klanca in od tod po stezi čez vas Činžat do potoka Lamprekčica na desno navzgor po precej strmi, toda lepo izvoženi gorski poti mimo Štefana Pergauerja na Lamprehtov vrh in od tod po hrbtu gozdnatega vrha do gozdarske hiše in od tod po drevoredu ob gozdu do nove planinske koče, skupaj peš tri ure.

Sestopi: a) Od koče na desno navzdol v jarek Lamprehčice in čez Smolnik do železnice 2½ ure ali do Ruš 3 ure. b) Mimo gozdarske hiše nekaj časa po Falski poti in potem na levo navzdol v Št. Lovrenc in mimo Marije v Puščavi na postajo Fala ali Št. Lovrenc. c) Od koče na levo čez Mizni vrh (ne Mirni in tudi ne Mesni vrh) in novzdol mimo stare glažute do Lobnice (nad Šumikom) in od tod navzgor na levo čez Reber ali na desno čez Peršetov vrh do Ruške koče pri Sv. Arehu. S Klopnega vrha do sem je 3 ure hoda. d) Od koče na levo čez Mizni vrh v Lobnico in od tod ob levem pritoku (Sv. Treh Kraljev potok) na desno navzgor čez Župnik ali Veliki Vrh (1347 m) in mimo Sv. Treh Kraljev ali na desno na Oplotnico, ali na levo mimo Tinj na Slov. Bistrico okrog 6 ur. e) Pot na zahod na Rogljo in Veliko Kopo je bila že zgoraj opisana; dolga je 5—6 ur.

Ker je Klopni vrh porasel z gozdovi, zato razen ni pravega razgleda. Pač pa se vidi od gozdarske hiše prav lepo na Maribor in okolico. Z mariborskega mostu se prav dobro razloči travnik med obema kočama, nova koča pa je skrita v levem kotu.

Vsebina: Jakob Aljaž: Planinski spomini (Smrtne nesreče na Triglavu. Str. 97). — J. Sernec: Šaleška pokrajina (Str. 102). — Dr. Ivan Krajač: Naš alpinizam (Str. 106). — A. Knafelc: Navodila za markiranje potov (Str. 108). — *Obzor:* Turistika v okolici Maribora (Fr. Pirc Str. 110); Planinski šaljivec (Str. 111); Otvoritev planinske koče na Klopnem vrhu (Str. 111). — Slika: Obris Šaleške pokrajine (Str. 105).

Urednik **dr. Josip Tomiňsek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.